Perusopetuksen kieliohjelman muuttaminen A2-kielen osalta

Opetuslautakunta 01.12.2026
6595/12.00.01.00/2026

Valmistelija

kasvatuksen ja opetuksen koordinaattori Minna Nurminen, 02 7784106, minna.nurminen@salo.fi.

Perusopetuksen kieliohjelman muuttaminen A2-kielen osalta

A2- kielen opetuksen järjestämisen taustaa

Opetuslautakunta päätti vuonna 2019 (3.12.2019 § 24), että kaupungin perusopetuksessa tarjotaan lukuvuodesta 2020–2021 alkaen vapaaehtoista A2-kieltä neljänneltä vuosiluokalta lähtien. Tarjottaviksi kieliksi päätettiin saksa, ranska, venäjä ja ruotsi. Opetusryhmän perustamisen vähimmäiskooksi määriteltiin 12 oppilasta, ja lähiopetuksen järjestämisen edellytykseksi vähintään kahdeksan saman koulun oppilasta. Opetusta on voitu järjestää myös etäyhteyksiä hyödyntäen.

Kieliohjelman tavoitteena on ollut monipuolistaa kaupungin kielitarjontaa sekä vahvistaa oppilaiden kielitaitoa, kansainvälisyysvalmiuksia ja jatko-opiskelumahdollisuuksia.

A2-kielten opetusta on järjestetty nykyisen kieliohjelman mukaisesti lukuvuodesta 2020–2021 alkaen. Kuuden päättyneen lukuvuoden aikana sekä kuluvana lukuvuonna 2026–2027 saadut kokemukset ovat osoittaneet, että nykyiseen järjestämismalliin liittyy pedagogisia ja toiminnallisia haasteita.

Kielivalinnat ovat jakautuneet usean kielen ja koulun kesken, opetusryhmien muodostamisessa on ollut ongelmia ja opetus on painottunut etäyhteyksiä hyödyntäviin järjestelyihin. Lisäksi opintojen jatkuvuudessa alakoulusta yläkouluun on ilmennyt haasteita.
Näiden kokemusten sekä kaupungin taloudellisen tilanteen vuoksi on tarpeen arvioida A2-kielten opetuksen järjestämistä, tavoitteiden toteutumista ja toiminnan jatkamisen edellytyksiä.

Nykyisen toimintamallin haasteet

1. Opetusryhmien muodostuminen ja oppilasmäärien kehitys

Nykyisessä kieliohjelmassa tarjotaan neljää A2-kieltä. Oppilaiden kielivalinnat ovat jakautuneet eri kielten ja koulujen kesken, minkä vuoksi riittävän suurten opetusryhmien muodostaminen on ollut haasteellista.

A2-kielten opiskeluun ilmoittautuneiden oppilaiden määrä on vähentynyt selvästi. Vuonna 2020 ilmoittautuneita oli 66, kun vuonna 2025 heitä oli enää 20. Määrä on vähentynyt tarkastelujaksolla noin 70 prosenttia. Lisäksi vuosittain arviolta 10 prosenttia ilmoittautuneista peruu kielivalintansa tai lopettaa opiskelun heti sen alettua.

Venäjän kieltä ei ole valittu vuoden 2021 jälkeen. Lukuvuonna 2025–2026 ei muodostunut yhtään uutta A2-kielen opetusryhmää, minkä vuoksi lukuvuonna 2026–2027 viidennellä vuosiluokalla ei ole lainkaan A2-kielen opiskelijoita.

Lukuvuonna 2026–2027 kaupungin perusopetuksessa A2-kieliä opiskelee yhteensä 71 oppilasta, joista 51 alakouluissa neljässä opetusryhmässä ja

20 yläkoulussa viidessä opetusryhmässä. Yläkoulujen opiskelijamäärät ovat erityisen pieniä: seitsemännellä vuosiluokalla A2-saksaa ja -ruotsia opiskelee yhteensä 10 oppilasta, kahdeksannella vuosiluokalla samoja kieliä yhteensä kaksi oppilasta ja yhdeksännellä vuosiluokalla A2-saksaa kahdeksan oppilasta.

Oppilasmäärien kehitys ja opetusryhmien muodostumisen epävarmuus osoittavat, ettei nykyinen kieliohjelma ole toteutunut suunnitellulla tavalla. Vähäiset ja vuosittain vaihtelevat oppilasmäärät vaikeuttavat opetuksen pitkäjänteistä suunnittelua ja tarkoituksenmukaista järjestämistä.

2. Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen pedagogiset ja käytännön haasteet

A2-kielten opetus on toteutunut pääsääntöisesti etäyhteyksiä hyödyntävänä opetuksena, koska yksittäisiin kouluihin ei ole muodostunut riittävän suuria koulukohtaisia opetusryhmiä. Oppilaat ovat osallistuneet opetukseen omilta kouluiltaan kieltenopettajan antaessa opetusta etäyhteyden välityksellä.

Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen järjestäminen on osoittautunut haasteelliseksi erityisesti kieltenopetuksen näkökulmasta. Kielen oppimisessa korostuvat vuorovaikutus, suullinen harjoittelu, yhteinen työskentely sekä opettajan antama jatkuva ohjaus ja palaute. Etäyhteyksien hyödyntäminen asettaa näiden toteuttamiselle erityisiä vaatimuksia etenkin alakouluikäisten oppilaiden opetuksessa, jossa toiminnalliset ja osallistavat työtavat ovat keskeisiä.

Opetusjärjestelyt ovat lisäksi edellyttäneet koulujen välistä koordinointia, opetustilojen ja laitteiden järjestämistä sekä oppilaiden valvonnasta huolehtimista vastaanottavissa kouluissa. Myös kieltenopettajien saatavuudessa on ollut haasteita. Kieltenopettajat ovat vuosien varrella tuoneet toistuvasti esiin etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen pedagogisia ja käytännön haasteita.

Kaupungissa saatujen kokemusten perusteella etäyhteyksiä hyödyntävä A2-kielten opetus on ollut pedagogisesti ja toiminnallisesti haastavaa. Erityisesti alakouluikäisten oppilaiden kieltenopetuksessa korostuu tarve vuorovaikutteisille ja toiminnallisille opetusmenetelmille sekä opettajan välittömälle ohjaukselle. Nämä näkökohdat on tarpeen huomioida opetuksen tulevia järjestämisvaihtoehtoja arvioitaessa.

3. Lukujärjestysten ja koulukuljetusten yhteensovittaminen

Eri koulujen oppilaiden osallistuminen samaan etäyhteyksiä hyödyntävään opetusryhmään on edellyttänyt A2-kielen opetuksen sijoittamista samanaikaisesti eri koulujen lukujärjestyksiin. Tätä varten opetusta on keskitetty maanantaisin kello 13–15.

Järjestely on osoittautunut haasteelliseksi, sillä koulujen oppituntien alkamis- ja päättymisajat vaihtelevat muun muassa porrastettujen koulukuljetusten vuoksi. Yhteinen opetusaika rajoittaa koulujen mahdollisuuksia suunnitella lukujärjestyksiä tarkoituksenmukaisesti ja aiheuttaa haasteita myös muiden oppiaineiden opetuksen järjestämiselle.

A2-kielten opetusjärjestelyjen vaikutukset ulottuvat siten varsinaista kieltenopetusta laajemmalle ja vaikeuttavat koulujen toiminnan kokonaisvaltaista suunnittelua.

4. Opintojen jatkuvuus alakoulusta yläkouluun

A2-kielen opiskelun tavoitteena on pitkäjänteinen kielitaidon kehittäminen neljänneltä vuosiluokalta perusopetuksen päättymiseen saakka.

Yläkouluvaiheessa A2-kielten opetus on oppilasmäärien vähäisyyden vuoksi keskitetty yhteen yläkouluun, jossa opetus järjestetään lähiopetuksena. Kaupungissa saatujen kokemusten perusteella suurin osa A2-kieltä opiskelleista oppilaista lopettaa kieliopinnot ennen yläkouluun siirtymistä.

Opintojen jatkamiseen vaikuttavat useat tekijät. Yläkouluvaiheessa kielitaidon tavoitteet syvenevät, ja opiskelu edellyttää oppilaalta entistä enemmän sitoutumista ja itsenäistä työskentelyä. Samalla kiinnostus muihin opintoihin sekä koulutyön ja harrastusten yhteensovittaminen voivat vaikuttaa halukkuuteen jatkaa A2-kielen opiskelua. Myös opintojen jatkaminen eri koulussa kuin omat koulukaverit voi vähentää opiskelumotivaatiota.

Opintojen keskeytyminen alakoulun päättyessä heikentää kieliohjelman alkuperäisen tavoitteen toteutumista. A2-kielen opintojen tulisi muodostaa yhtenäinen oppimispolku, joka on mahdollista suorittaa perusopetuksen loppuun saakka.

5. Taloudelliset vaikutukset ja resurssien tarkoituksenmukainen käyttö

Kaupungin taloudellinen tilanne edellyttää opetuksen järjestämiseen käytettävien resurssien tarkastelua.

A2-kielten opetuksen järjestäminen nykyisen kieliohjelman mukaisesti edellyttää opetusresurssien lisäksi koulujen välistä koordinointia, etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen järjestelyjä, oppilaiden valvontaa sekä lukujärjestysten yhteensovittamista.

Yhden A2-kielen opetusryhmän laskennallinen vuosikustannus on noin 4 700 euroa lukuvuodessa. Opetuksen kokonaiskustannuksiin vaikuttavat opetusryhmien määrä, oppilasmäärät sekä opetuksen käytännön järjestelyt.

Oppilasmäärien vähäisyys ja vuosittainen vaihtelu vaikeuttavat resurssien käytön ennakointia. Opetuksen järjestämistä on tämän vuoksi perusteltua tarkastella myös kustannusten, toiminnan vaikuttavuuden ja resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen näkökulmasta.

Esitys A2-kielten opetuksen muuttamisesta

Edellä esitettyjen kokemusten, opetuksen järjestämiseen liittyvien haasteiden ja kaupungin taloudellisen tilanteen perusteella A2-kielten opetuksen järjestämistä esitetään muutettavaksi lukuvuodesta 2027–2028 alkaen seuraavasti:

1. A2-kielenä tarjotaan jatkossa ainoastaan saksan kieltä.

Vapaaehtoisen A2-kielen opiskelu alkaa edelleen neljänneltä vuosiluokalta.

Kielitarjonnan keskittämisellä pyritään kokoamaan oppilaiden kielivalinnat yhteen vaihtoehtoon, mikä parantaa edellytyksiä riittävän suurten ja toimivien opetusryhmien muodostumiselle.

Saksan kielen säilyttämistä A2-kielenä puoltaa mahdollisuus keskittää opetuksen järjestämiseen tarvittavia resursseja, helpottaa opettajaresurssien suunnittelua sekä vahvistaa edellytyksiä opintojen jatkuvuudelle alakoulusta yläkouluun. Saksan kielen valintaa puoltaa

lisäksi sen toteutunut kysyntä sekä opetuksen järjestämisedellytykset suhteessa muihin tarjolla olleisiin A2-kieliin.

Venäjän kieleen ei ole kohdistunut valintoja vuoden 2021 jälkeen, ja ruotsin kieltä opiskellaan edelleen kuudennelta vuosiluokalta alkavana B1-kielenä.

2. A2-saksan opetus järjestetään lähiopetuksena.

Uusia etäyhteyksiä hyödyntäviä A2-kielen opetusryhmiä ei perusteta.

Lähiopetuksella pyritään vahvistamaan opetuksen vuorovaikutteisuutta, toiminnallisuutta ja oppilaiden mahdollisuuksia saada välitöntä ohjausta ja palautetta. Samalla vähennetään etäopetusjärjestelyistä aiheutuvaa hallinnollista ja käytännön työtä.

3. Aloittavan A2-saksan opetusryhmän vähimmäiskoko on 14 oppilasta.

Opetusryhmä voidaan perustaa, kun vähintään 14 oppilasta on ilmoittautunut A2-saksan opiskeluun ja opetus voidaan järjestää siten, että opettaja ja oppilaat ovat samassa opetustilassa.

Kielitarjonnan keskittämisellä ja aloittavan opetusryhmän vähimmäiskoon nostamisella pyritään parantamaan riittävän suurten ja toimivien opetusryhmien muodostumisedellytyksiä sekä opetukseen käytettävien resurssien ennakoitavuutta. Samalla pyritään vähentämään riskiä, että oppilasmäärä muodostuu myöhemmillä vuosiluokilla hyvin pieneksi.

Koska A2-kielen opiskelun tavoitteena on yhtenäinen oppimispolku neljänneltä vuosiluokalta perusopetuksen päättymiseen, ryhmän perustamisessa arvioidaan myös opetuksen järjestämismahdollisuudet ylemmillä vuosiluokilla.

4. Ruotsin kielen opetus järjestetään edelleen kuudennelta vuosiluokalta alkavana B1-kielenä.

Uusia A2-ruotsin opetusryhmiä ei perusteta lukuvuodesta 2027–2028 alkaen. Ruotsin kielen opetus jatkuu kuudennelta vuosiluokalta alkavana B1-kielenä Salon perusopetuksen kieliohjelman mukaisesti.

5. Jo A2-kielen opiskelun aloittaneiden oppilaiden opintojen jatkuvuus turvataan.

Muutos koskee oppilaita, jotka aloittavat neljännellä vuosiluokalla A2-kielen opiskelun lukuvuonna 2027–2028 tai sen jälkeen.

Aiemman kieliohjelman mukaisesti A2-kielen opiskelun aloittaneille oppilaille turvataan mahdollisuus jatkaa valitsemaansa kielioppimäärää perusopetuksen loppuun saakka.

Jo aloittaneiden opetusryhmien järjestelyt suunnitellaan erikseen huomioiden oppilaiden oikeudet, opetussuunnitelman vaatimukset ja opetuksen järjestämisen edellytykset.

Lapsivaikutusten arvioinnin yhteenveto

Lapsivaikutusten arvioinnin perusteella A2-kielten opetuksen keskittämisellä saksan kieleen ja lähiopetukseen olisi sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia oppilaisiin. Lähiopetukseen siirtyminen voisi parantaa opetuksen vuorovaikutteisuutta, laatua ja oppilaiden mahdollisuuksia saada välitöntä ohjausta. Kielitarjonnan supistuminen kuitenkin kaventaisi oppilaiden valintamahdollisuuksia, sillä oppilaskyselyn perusteella

kiinnostus kohdistuu useisiin eri kieliin. Lisäksi 14 oppilaan vähimmäisryhmäkoko ja lähiopetuksen järjestämisedellytykset heikentää erityisesti pienten koulujen oppilaiden tosiasiallisia osallistumismahdollisuuksia ja yhdenvertaisuutta. Myönteisten vaikutusten toteutuminen riippuisi siitä, voidaanko riittävän suuria opetusryhmiä muodostaa ja turvata opintojen jatkuvuus perusopetuksen loppuun saakka. Jo A2-kielen opiskelun aloittaneiden oppilaiden opintojen jatkuvuus turvataan.

Esittelijä

Sivistyspalveluiden johtaja

Päätösehdotus

Opetuslautakunta päättää, että A2-kielen opetus järjestetään lukuvuodesta 2027–2028 alkaen esityksessä kuvattujen periaatteiden mukaisesti siten, että

- A2-kielenä tarjotaan saksan kieltä,
- A2-saksan opetus järjestetään lähiopetuksena,
- Aloittavan A2-saksan opetusryhmän vähimmäiskoko on 14 oppilasta
- Uusia A2-ruotsin opetusryhmiä ei perusteta ja ruotsin opetus jatkuu kuudennelta vuosiluokalta alkavana B1-kielenä sekä ennen lukuvuotta 2027–2028 A2-kielen opiskelun aloittaneille oppilaille turvataan mahdollisuus jatkaa aloittamansa kielen opiskelua perusopetuksen loppuun saakka.

Päätös

Tiedoksianto

Alakoulujen rehtorit
Yläkouujen rehtorit